Lektion 1. “Sant eller falskt”

Handledning 60 min

00.00-00.15 Moment 1. Introduktion

1. **PeaceWorks**
    a. Peaceworks är en ideell freds- och ungdomsorganisation. Det är en normkritisk plattform med visionen om en rättvis och hållbar värld i fred, där unga är aktiva samhällsaktörer. Detta samhälle kännetecknas av fred, global rättvisa och solidaritet, över och förbi socialt konstruerade, nationella, kulturella, sociala och ekonomiska gränser.

2. **Facts over Fiction - FoF**
    a. FoF är ett projekt som synar rollen som fake news och desinformation spelar i spridningen och befästningen av rasism i samhället.
        i. Vi undersöker kopplingen mellan den ökade rasistiska organiseringen bland unga och ökningen av fake news och desinformation.
        ii. Vi utforskar även hur det här **fenomenet** ska adresseras för att i sin tur motverkas.
    b. Projektet består av en metodbok som riktar sig mot lärare och skolpersonal och en serie workshops eller lektioner som vi kallar dem för elever.

3. **Dagordning**
    a. Moment 1. Introduktion
    b. Moment 2. Vad är rasism (isberget)
    c. Moment 3. Är detta rasistisk fake news
    d. Moment 4. Träna ett kritiskt förhållningssätt
    e. Moment 5. Avslutande diskussion

4. **Safe Space: vad är det?...**
    a. **Värden:** Respekt, Hänsyn, Förståelse, Omtanke, Inkludering
    b. **Spelregler:**
        - **Vara respektfulla:** Handlar om att visa hänsyn till andras känslor, olikheter, identiteter, historier, förhoppningar och drömmar.
        - **Ej skratta åt andras erfarenheter:** Vi ska inte skratta eller skämta om andra och deras erfarenheter kring temana som vi kommer att navigera i lektionerna.
        - **Räcka upp handen:** Vi räcker upp handen om vi har något att fråga eller tillägga.
        - **Ha dialog och lyssna på varandra:** Vi pratar lugnt och har dialog med varandra, dvs lyssnar på vad andra har att säga innan vi själva pratar.
        - **Rasism inte medfött:** Vi utgår ifrån att rasism är ett samhällsproblem, inte medfött, och därför utmanar vi rasism genom att tänka kritiskt och att ha ett kritiskt förhållningssätt.
        - **Noll tolerans mot kränkningar:** Vi har nolltolerans för ord, handlingar, tankar och åsikter som skadar, kränker, eller stör våra klasskamrater.
    c. **Etik mot eleven:** Med etik mot eleven menas att ni som skola och utbildare har ett ansvar att behandla elever rätt. Vi kommer att beröra ämnen som är känsliga och laddade. Därför vill vi ge er chansen att förbereda er mentalt och emotionellt genom att ge er en triggervarning. Med triggervarning så menas en varning som ges innan man undervisar i något som kan väcka starka känslor hos elever.

5. **Syfte och mål**
    a. Att träna på att ha ett kritiskt förhållningssätt
    b. Eleven ska kunna tillämpa ett kritiskt förhållningssätt vid bedömningen av information av olika källor
    c. Eleven ska kunna använda källkritiska metoder för att granska och värdera informationens trovärdighet och relevans.

00.15-00.35 Moment 2. Vad är rasism

6. **”Vad är rasism”**

7. **Rasism är…**
    a. Så vad är rasism? Rasism är väldigt komplext. Det finns många typer av rasism och alla samverkar med varandra. Rasism utförs inte endast fysiskt eller med ord, det är en del av rasism som vi kallar direkt rasism.(förklara strukturell rasism och kulturell rasism).
    b. På PeaceWorks utgår vi från J. Galtungs teori om våld men applicerar den på rasism och då finns direkt, strukturell och kulturell rasism
    c. PeaceWorks brukar ofta visualisera rasism i form av ett isberg. Isberget kan se ut som på följande bild
    d.

8. **Isberget**

    a. Direkt rasism, strukturell rasism, slutligen kulturell rasism

9. **Rasism utifrån isbergs-modellen**
    a. **Direkt rasism:** Toppen av isberget kännetecknas av synlighet, det vill säga direkta aggressioner och attacker, såsom mikroaggressioner, trakasserier, verbala övergrepp, mobbning, misshandel, mord. Utövaren handlar med uppsåt och är ofta lätt att identifiera.
    b. **Strukturell rasism:** Den del av isberget som är under vattenytan och inte lika synlig. Den handlar om att rasism finns inbyggd i samhällets system och regler, inte bara i enskilda personers beteenden. Det handlar om att vissa grupper har sämre möjligheter eller blir behandlade orättvist på grund av sin hudfärg, etnicitet eller bakgrund.

c. Exempel:
   - Ett företag har regler eller vanor som gör det svårare för människor med utländska namn att få jobb.
   - Skolor i områden med många minoriteter får mindre resurser, vilket påverkar elevernas utbildning.

d. Det är inte alltid avsiktligt, men det påverkar ändå människor negativt på grund av systemets struktur och historia.

10. **Rasism utifrån isbergsmodellen**
    a. **Kulturell rasism:** Klimatet runt isberget som rättfärdigar och möjliggör rasism. Det kallar vi för kulturell rasism. Den är osynlig precis som den strukturella rasismen men den innefattar attityder, idéer och normer som legitimerar och normaliserar de direkta och strukturella uttryck för rasism som vi ser idag, genom medel såsom *språkbruk* (vad som är normalt och accepterat att säga) och *ideologi* (värderingar, normer, och en tro på hur världen ska se ut). Att förneka eller rättfärdiga strukturell rasism är en typ av kulturell rasism. Så hur motverkar man rasism?

11. **Antirasism**
    a. Antirasism är en aktiv och medveten handling för att motverka rasism. Det räcker inte att passivt motsätta sig rasism. Det är en form av motstånd som tar tid, kräver tålamod och kan vara förknippad med svåra känslor

00.40-00.50 Moment 3. Träna kritiskt förhållningssätt

12. **Definition av rasistisk fake news**
    a. Rasistisk fake news är falska eller vilseledande nyheter som sprids med syftet att främja eller förstärka rasistiska föreställningar, stereotyper eller diskriminering mot specifika etniska, kulturella eller rasifierade grupper.
    b. Varför är det viktigt med källkritik och ett kritiskt förhållningssätt?
    c. *Svar, det är viktiga av flera skäl, särskilt i en tid där information sprids snabbt och inte alltid är pålitlig. Här är några av de viktigaste anledningarna:*
    d. *Att identifiera sanningshalten i information*
    e. *Att undvika spridning av desinformation*
    f. *Att förstå avsändarens syfte*
    g. *Att fatta informerade beslut*

13. **Är detta rasistiska fake news**
    a. Börja med att visa Youtubeklippen[1] och låt grupperna kritiskt granska dem. Om det finns tid kvar av lektionen dela ut artikeln[2] och låt grupperna analysera den.

14. **Checklista för hur man kan upptäcka fake news**
    a. Dela ut checklistan

[1] Trump claims Haitian migrants in Springfield Ohio, are eating cats and dogs in a debate: https://www.youtube.com/watch?v=9gEuUp2Um3E
Filmmaker Ami Horowitz on the pitfalls of the european migrant crisis:
https://www.youtube.com/watch?v=L8bqWbJkTf8
Länkarna finns även i presentationen

[2] Ebba Busch: Svenska värderingar är påväg att urholkas, Aftonbladet, 2024-06-28
https://www.aftonbladet.se/debatt/a/OorVXb/ebba-busch-svenska-varderingar-arpavag-att-urholkas - eller välj en aktuell händelse från nyheterna som ni anser kan granskas.

00.50-00.59 Moment 4. Avslutande diskussion

15. **Avslutande diskussion + frågor**

16. **Tack och medskick**
    a. Upp till dig som pedagog men kan vara något i stil med: Jag vill avsluta med att säga att saker sällan är svart eller vitt, rätt eller fel utan att det rör sig om olika perspektiv och värderingar.
    b. Använd er av checklistan när ni känner er osäkra i er mediekonsumtion.